

Kopalnia Soli w Bochni

Lokalizacja:

województwo małopolskie
powiat bocheński
gmina Bochnia
miejscowość Bochnia

Rejon geograficzny:

Zewnętrzne Karpaty Zachodnie
Pogórze Zachodnio-beskidzkie
Pogórze Wiśnickie

Jednostka geologiczna:

zapadlisko przedkarpackie
badeńska formacja solonośna

1 W miejscowości Bochnia znajduje się unikatowy obiekt – Kopalnia Soli. Geneza złóż solnych w rejonie Bochni jest podobna do genezy złoża wielickiego (por. Kopalnia Soli w Wieliczce) i związana jest z wypiętrzaniem się Karpat, połączonym z ruchem nasuwczym na północ. W czasie fałdowań miocenijskich (23-5,3 mln lat temu) powstały dwie antykliny bocheńskiego złoża: północna – bocheńska i południowa – Uzborni. W skrzydle północnym antykliny bocheńskiej prowadzona była eksploatacja soli. Złoże, z którego pozyskiwano sól, zbudowane jest z systemu spiętrzonych fałdów i łusek. W stropowej części złoże zalega niemal pionowo, a w częściach głębszych w kierunku południowym. Złoże ma kształt soczewkowaty, równoleżnikowo wydłużony, o zmiennej miąższości i szerokości.

W profilu bocheńskiego złoża wydzielone zostały warstwy skawińskie (iłowce margliste z wkładkami piaskowców) oraz wyżej leżąca seria solna, czyli tak zwane warstwy bocheńskie (pakiet naprzemianległych pokładów soli, iłowców i iłowców anhydrytowych), w których wyróżnia się kilka jednostek litostratygraficznych, w tym kompleksy solne: południowy, środkowy i północny. Sól występująca w złożu bocheńskim należy do średnio- i drobnoziarnistych, a zawartość NaCl waha się w niej od 71,5 do 85%. W stropie serii solnej znajduje się kolejne ogniwo – warstwy chodenickie (szare iły margliste z wkładkami tufów). Nad nimi znajdują się jeszcze warstwy grabowieckie i utwory czwartorzędowe.

W kopalni soli w Bochni zatwierdzonych zostało (na poziomach I-IX) 27 stanowisk dokumentacyjnych. Ochronie podlegają sole północne (różnych odmian) z cienkimi przerostami iłowca anhydrytowego, tworzące silnie sfałdowane kompleksy, z występującymi w nich żyłami gipsu i soli włóknistej oraz gipsu alabastrowego. Na poziomie III występują najbogatsze nagromadzenia szczątków roślin miocenijskich. Na ścianach chronionych podłużni i poprzeczni obserwować można zjawiska tektoniczne (w tym mikrotektonikę) oraz różne fragmenty profilu litostratygraficznego serii solnej. Niezwykle

3 urokliwe są tworzące się współcześnie narosty wtórne, w postaci stalaktytów, stalagmitów, gąbczastych narostów oraz
4 włosów solnych zwanych włosami św. Kingi.

Kopalnia Soli w Bochni jest jednym z najstarszych zakładów wydobywczych w Europie; początek wydobycia datuje się na rok 1248. Legendę o św. Kingie rzucającej swój pierścień zaręczynowy należy przypisać właśnie kopalni bocheńskiej. Eksploatacja soli w tym rejonie zaczęła się 3500 lat p.n.e, a zakończono ją w 1986 roku z powodu nierentowności produkcji. Wydobyto tutaj łącznie około 9 mln ton soli, a głębokość wydobycia sięgała od 70 do 486 metrów poniżej poziomu terenu.

Znaczenie kopalni soli w przeszłości było ogromne, w średniowieczu kopalnie solne w Bochni i Wieliczce przynosiły skarbcowi królewskiemu 1/3 dochodów. Po zaprzestaniu eksploatacji kopalnia „żyje” z nowej funkcji turystyczno-uzdrowiskowej. Zwiedzanie podziemi kopalni odbywa się po trasie turystycznej obejmującej: stację Mysiu, podłużnię August, Kaplicę św. Kingi, poprzecznik Waży, Komorę Rabsztyn i Komorę Ważyn, w której ulokowane jest sanatorium z pełnym zapleczem, mogące dziennie obsłużyć 500 kuracjuszy.

Ze względu na unikatowość obiektu (podlega ochronie prawnej) i jego walory klimatyczno-wizualne kopalnia bocheńska godna jest zobaczenia i bliższego poznania.

Kopalnia usytuowana jest w centrum miasta, w odległości ok. 1,5 km od dworca PKP i PKS. Dojazd jest dobrze oznakowany i jednoznaczny.

The Bochnia Rock-salt Mine

The mine is located in the center of Bochnia town, about 1.5 kilometer from bus and railway stations. The access is easy and well-marked. The origin of rock-salt deposits in this area is closely connected with the Carpathian orogenic movements. During the Miocene folding (23-5.3 Ma ago), two anticlines were formed: the northern, Bochnia Anticline and the southern, Uzborni one. The mine was developed in the northern limb of the Bochnia Anticline. The deposits is W-E-trending lense of variable thickness and width. Stratigraphy includes: the Skawina Beds followed by the Salt Series (the Bochnia Beds) in which several members were distin-

guished, among others the southern, central and northern salt complexes. The rock-salt from the Bochnia deposit is medium- and fine-crystalline, and NaCl contents vary from 71.5 to 85%. The Salt Series is covered by the Chodenice Beds, the Grabowiec Beds and the Quaternary.

At the mine 27 documentation sites were established at 9 mining levels. Protected are: strongly folded northern salt complex (several varieties) with thin interbeds of anhydritic claystone and veins of gypsum, fibrous halite and alabaster. At the Level III most abundant accumulations of Miocene fossil plants were found. In the walls of underground workings the tectonic features can be observed (including microtectonics) together with several fragments of lithostratigraphic members. Charming are recent, secondary precipitates: stalactites, stalagmites, spongy halite accumulations and

fibrous halite called "the hair of St. Kinga".

The Bochnia rock-salt mine belongs to the oldest mining sites in Europe. The written history of mining activity dates back to 1248 but salt has been extracted in Bochnia area since 3,500 years B.C. In 1986 the mine was closed due to economic reasons. Cumulative tonnage of halite extracted from the depth interval 70-486 meters below surface reaches 9 million tonnes.

The underground touristic trail includes: the Mysiur stable, the August adit, the St. Kinga chapel, the Ważyn transverse, the Rabsztyn chamber and the Ważyn chamber. In the latter the sanatorium is located in which 500 patients per day can take a cure. The mine is under the protection of state law due to its unique, climatic and visual values, and belongs to the "must-see" sites.

Wybrana literatura: 131, 132, 133, 251, 346, 421

Autorzy kart stanowisk dokumentacyjnych i fotografii:
J. Wiewiórka, J. Charkot, A. Garlicki, W. Kowalczyk (2005)
Stanowiska dokumentacyjne w liczbie 27 zatwierdzone w 2005 r.